

Selçuklu Değerler Eğitimi Projesi (SEDEP) ile İlgili Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi*

Nuran KOYUNCU

Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Hukuk Tarihi Anabilim Dalı, Konya, Türkiye
nkoyuncu@erbakan.edu.tr

Şakir UÇAR

Selçuklu Milli Eğitim Şube Müdürü, MEB, Konya, Türkiye
sakirucar4242@gmail.com

ARAŞTIRMA MAKALESİ/RESEARCH ARTICLE

Makale Bilgileri	ÖZET
<p>Makale Geçmişi Geliş: 21.11.2019 Kabul: 15.12.2019 Yayın: 31.12.2019</p>	<p>Değerler eğitimi, bireylerin ahlaki gelişimleri için önem arz eden bir konu olarak dikkat çekmekte ve farklı araştırmalara konu olmaktadır. Türkiye’de de değerler eğitimi kapsamında birçok proje hayata geçirilmiştir. Bu projelerden birisi de Selçuklu Değerler Eğitimi Projesi (SEDEP)’dir. Selçuklu Değerler Eğitimi Projesi, Selçuklu Belediyesi öncülüğünde paydaşları Necmettin Erbakan Üniversitesi ve Selçuklu Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından, ilçedeki bütün okullarda uygulanmaktadır. Bu çalışmanın amacı değerler eğitimi üzerine bundan sonra yapılacak projelere katkı sağlamak ve Selçuklu Değerler Eğitimi Projesi’nin geliştirilerek uygulanmasına hizmet etmektir. Makalede projenin uygulayıcıları olan öğretmenler ile nitel araştırma yönteminde betimsel bir yaklaşımla ve “Sabit Form Anket Görüşmesi” veri toplama aracı ile yapılmıştır. Elde edilen veriler ışığında projede yer alan öğretmenlerin Selçuklu Değerler Eğitimi Projesi hakkında temel değerlerin çocukların kişiliklerine eklenmesi noktasındaki katkısını göz önünde bulundurarak olumlu kanaatler serdettikleri yaptığımız araştırmalar neticesinde müşahade edilmiştir. Selçuklu Değerler Eğitimi Projesi kapsamında yapılan etkinliklerin temel ahlaki değerlerin çocuklar tarafından benimsenmesi ve günlük hayatlarında da yansımalarının görülmesi amacıyla olduğu ifade edilebilir. Okullar ve öğretmenlerin bu projenin uygulayıcıları olarak kanaatleri projenin geliştirilmesi açısından önemlidir. Proje uygulayıcıları olan öğretmenlerin proje müddetince gözlemleri neticesinde oluşan kanaatleri irdelenmelidir. Bu nedenle makalede öğretmenlerin değerler eğitimine dair görüşleri, Selçuklu Değerler Eğitimi Projesi’ne nasıl katkı sundukları, geçmişe dönük uygulama deneyimleri incelenmiştir.</p>
<p>Anahtar Kelimeler: Kodlama, Derse Katılım, Bilgisayara Yönelik Tutum.</p>	

* Bu makale, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi alanında “Selçuklu Değerler Eğitimi Projesi (SEDEP) ile İlgili Öğretmen ve Veli Görüşlerinin Değerlendirilmesi” ismiyle Doç. Dr. Nuran Koyuncu’nun danışmanlığında savunulmuş olan tezin özetidir.

Selçuklu Evaluation of The Teachersopinions on Values Education (SEDEP)

Article Info

Article History

Received: 21.11.2019

Accepted: 15.12.2019

Published: 31.12.2019

Keywords:

Values,
Values Education,
SEDEP (The Seljuk
Values Education
Project),
Schools,
Teachers.

ABSTRACT

Values education is an important issue for the moral development of individuals. In Turkey, a lot of values education project has been implemented. One of these projects is the Seljuk Values Education Project (SEDEP). The SEDEP is being implemented by the Necmettin Erbakan University and the Seljuk National Education Directorate under the leadership of the Seljuk Municipality in all schools in the district. The aim of this study is to contribute to the projects to be carried out on values education and to serve for the development and implementation of SEDEP. In the article, a descriptive approach was made by the teachers who are the implementers of the project in the qualitative research method and by using the araştırma Fixed Form Survey Interview layıc data collection tool. The opinions of the teachers in the project were consulted; It has been seen that basic values about SEDEP have positive opinions by considering the contribution of children to their personalities. It can be stated that the activities carried out within the scope of SEDEP aim to adopt the basic moral values of children and reflect on their daily lives. The opinion of schools and teachers as practitioners of this project is important for the development of the project. The opinions of teachers who are project implementers as a result of their observations during the project should be examined. For this reason, the views of teachers about values education, how they contribute to the Seljuk Values Education Project, and their experience in retrospective practice were examined

GİRİŞ

Değer kelime anlamı itibariyle “bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet, bir şeyin para ile ölçülebilen karşılığı, kıymet, paha ” şeklinde tanımlanmaktadır (TDK, 2016). Değer, bir şeyin kıymetini taktir etmeye yarayan soyut bir ölçüdür (Aydın ve Gürler, 2012: 1). Değer, bir toplumun maddi ve manevi gelişimi için o toplumun mensupları tarafından onanmış ortak duygu ve düşünceleri ifade eden ilkeler bütünüdür (Genç ve Eryaman, 2008: 90). Değerler eğitimi de toplumca benimsenen değerlerin gelecek kuşaklara aktarımı demektir.

SEDEP, 2012-2013 eğitim-öğretim yılında öğrencilere temel insani değerlerin kazandırılması amacıyla ve resmî müfredatla birlikte uygulanabilecek bir proje olarak hayata geçirilmiştir. (<http://www.selcukludegerleregitiimi.com> E.T. 05.01.2018). Proje kapsamında 2017-2018 eğitim öğretim yılında sekiz değer (sevgi, saygı, sorumluluk, dürüstlük, adalet, özenetim, sabır ve yardımseverlik) işlenmiştir. Bu değerlerin her biri bir ay müddetince “odak değer” olarak ele alınmış ve o ayda bu değerler, okuldaki çalışmalarda ön planda tutulmuştur. Bu değerler ayrıca ders programlarıyla uyumlu etkinliklerle desteklenmiştir.

SEDEP kapsamında sayılan faaliyetlerin öğrenciler ve genel itibariyle toplum tarafından nasıl karşılandığının yanısıra değerler eğitiminin metotları bakımından dönütlerin mahiyetine bakılmalıdır. Bu dönütlerden önce ve öncelikli olarak proje uygulayıcıları olan öğretmenlerin proje müddetince gözlemleri neticesinde oluşan kanaatleri irdelenmelidir. Bu nedenle makalede öğretmenlerin değerler eğitimine dair görüşleri, SEDEP'e nasıl katkı sundukları, geçmişe dönük uygulama deneyimleri incelenmiştir.

Araştırmanın Yöntemi

Nitel araştırma modelinin kullanıldığı bu çalışma, model itibarıyla felsefi temellerin yorumsandığı bir çerçeveye sahiptir. Nitel araştırma yönteminde, toplumsal muhayyilenin insanlar tarafından oluşturulma evrelerinin zaman ve mekan dolayımında tecrübe edilme, anlaşılma ve yorumlanma şekilleri ile ilintili olduğu varsayılır. Creswel nitel araştırma modelini, “*toplumsal yaşamla ve insanla ilgili problemleri kendine özgü tekniklerle sorgulayarak anlamlandırma süreci olarak tanımlamaktadır*” (Creswel 1998). Eğitim alanına dair yapılan araştırmaların çoğunda olduğu üzere betimsel tarama çalışması yapılmış, bu bağlamda veri toplama aracı olarak “Sabit Form Anket Görüşmesi” kullanılarak öğretmenlerin araştırma konusu ile ilgili yaklaşımları, deneyimleri ve önerileri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Çalışma Grubu

Nitel araştırma yapılırken önemli olan katılımcı sayısından ziyade çeşitli ve farklı tip katılımcıları araştırmaya dahil edilebilmesidir. Bu araştırmanın çalışma grubunu belirlemek için amaçlı örneklem seçme yöntemlerinden tabakalı amaçlı örneklem seçilmiştir. Tabakalı amaçlı örneklem, tabakalara ayrılmış örneklem içinden amaçlı olarak seçilen yeni örneklem grubudur (Baltacı, 2018). Yaklaşık 5500 öğretmen içerisinde farklı branş ve alanlardan belirlenen okul öncesi, ilköğretim ve ortaokul öğretmenlerinden her branştan onar öğretmen içerisinden toplam 72 öğretmen katılımcı olarak seçilmiştir. Araştırma yapılırken öğretmenlerin seçiminde cinsiyet, kıdem, mezuniyet, seviye çeşitliliği, devlet ve özel okul statüsü bu çeşitliliğin sağlanmasında temel oluşturmuştur. Selçuklu ilçesindeki okullardan farklı bölgelerden olmak üzere 2 anaokulu 10 'u devlet okulu olmak üzere 12 ilköğretim, 2 imam hatip ortaokulu ve 1 ortaokul seçilmiş ve bu okullardan öğretmenlerle görüşülmüştür.

Verilerin Toplanması

Araştırmada nitel araştırma yöntemi esas alınarak “Sabit Form Anket Görüşmesi” yöntemi ile veriler toplanmıştır. Sabit form anket görüşmelerini yarı yapılandırılmış görüşmelerden ayıran özellik yüz yüze görüşme olmadan formlarla anket benzeri bir şekilde veri toplamaya fırsat tanıyor olmalarıdır. Bu amaçla öğretmenlere yönelik 13 sorudan oluşan formlar hazırlanmıştır. Görüşme formlarının ilk bölümünde araştırmacı kendisini tanıtmış, araştırmanın amacını açıklamıştır. İkinci bölümde öğretmenlerin kişisel özelliklerini doldurabileceği kişisel bilgilere yer verilmiş üçüncü ve son bölümde de görüşme sorularına yer verilmiştir.

Görüşme formlarının geliştirilmesi ve soruların oluşturulması sürecinde belirli kriterler göz önünde bulundurulmuştur. Bu kriterler, basit cümlelerle kolay anlaşılabilir açık uçlu sorular sormaya çalışma, görüşülen kişilerin anlayacağı odak sorular sorma, yönlendirmekten kaçınma ve alternatif ve sonda sorular hazırlama şeklinde sıralanabilir. Sorular danışman öğretim üyesinin ve yine Necmettin Erbakan Üniversitesi'nden üç öğretim görevlisinin görüşleri ve destekleri alınarak hazırlanmıştır. Hazırlanan sorular SEDEP yürütme kurulu üyelerine de gösterilmiş amaca ulaştıracak nitelikte olması hususunda onların görüşleri de alınarak kararlaştırılmıştır. Görüşme formunda yer alan soruların bu ilkelere göre hazırlanması nitel bir araştırmanın geçerliği ve güvenilirliği açısından önemlidir.

Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Araştırmamızda verilerin analizinde betimsel analizden yararlanılmıştır. Betimsel analiz, gözlenen davranışa yol açan temel gerekçelerin ve bu davranışın ardındaki niyetin ortaya çıkartılmasını kapsayan bir süreçtir. İncelenen davranışın ortaya çıktığı daha geniş toplumsal ve tarihsel bağlam da betimleme sürecinin önemli parametreleridir. Betimsel analiz, toplumsal bağlam, grup, örgüt, kurum ve kültür bileşenlerini kapsamaktadır (Dey, 1993).

Nitel bir araştırmada geçerlik ve güvenilirlik çok önemlidir. Geçerlik ve güvenilirliğin önemli ölçütlerinden biri toplanan verilerin ayrıntılı bir şekilde rapor edilmesi ve araştırmacının aynen alıntılardan yola çıkarak yorumlara varmasıdır. (Yıldırım & Şimşek, 2006: 257) Bu nedenle araştırmada toplanan verilerden alıntıya mümkün olduğunca fazla yer verilmiştir. Yani toplanan veriler herhangi bir yorum katılmadan sunulmuş ve verilerin yorumu daha sonra yapılmıştır.

BULGULAR VE YORUMLAR

Konya ili Selçuklu İlçesinde 2012-2013 yılı eğitim-öğretim döneminde başlayıp aralıksız devam eden SEDEP'in etkililiğinin ve verimliliğinin araştırılması amacı ile 17 okuldan öğretmenlere görüşme formları dağıtılmıştır. Bu görüşme formlarının analizleri öğretmenler açısından ayrı ayrı değerlendirilmeye tabi tutulmuştur. Bu bölümde önce katılımcıların demografik bilgilerini içeren veriler sunulacak daha sonra öğretmen görüşlerine dayalı bulgulara yer verilecektir.

Öğretmen Görüşlerine Dayalı Bulgular

Konya ili Selçuklu ilçesindeki 17 farklı okuldan 72 öğretmene SEDEP ile ilgili alt problem olarak tespit edilen hususlarla ilgili 13 tane soru sorulmuştur. Öğretmenler Ö1, Ö2, Ö3, Ö4 ...Ö72 şeklinde numaralandırılmıştır. Öğretmenlere sorulan sorulara verilen cevaplara ait bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 1: Öğretmenlerin değerlerimizi korumanın ve nesilden nesle aktarmanın önemi hakkındaki görüşleri

Görüşler	N	%
Korumak ve nesilden nesle aktarmak hayatidir	52	72,22
Milletin/Toplumun kimliğidir	34	47,22
Kültürümüzün yapıtaşısıdır	29	40,28
Bir toplum değerleriyle varlığını sürdürür	25	34,72
İnsan her şeyi taklit ederek öğrenir	9	12,50
Okul öncesinden başlamalı	8	11,11
Aile daha çok dâhil edilmeli	6	8,33
Maddi kalkınmanın yanında manevi kalkınmaya da önem vermeliyiz	3	4,17
Maddi değerlerin daha fazla öne çıkması problemdir	2	2,78
Değerler, insanlara güven, huzur ve mutlu bir yaşam sağlayacaktır	1	1,39

Tablo 1'e göre öğretmenlere yöneltilen değerlerimizi korumanın ve nesilden nesile aktarmanın ne kadar önemli olduğu sorusuna katılımcı öğretmenlerden 52 öğretmen (%72,2) korumak ve nesilden nesile aktarmak hayatidir, 34 öğretmen (%47,22) milletin/toplumun kimliğidir, 29 öğretmen (%40,28) kültürümüzün yapıtaşısıdır, 25 öğretmen (%34,72) bir toplum değerleriyle varlığını sürdürür, 9 öğretmen (%12,50) insan her şeyi taklit ederek öğrenir şeklinde cevap vermiştir. Ayrıca okul öncesinden başlamalı, aile daha çok dahil edilmeli, maddi kalkınmanın yanında manevi kalkınmaya da önem vermeliyiz, maddi değerlerin daha fazla öne çıkması problemdir, değerler, insanlara güven, huzur, ve mutlu bir yaşam sağlayacaktır şeklinde cevap veren öğretmenlerin sayıları ve oranları da tablo 1'de gösterilmiştir.

Bu soruya öğretmenlerin verdiği cevaplara baktığımız zaman öğretmenlerin kullandığı ifadelerden konunun ne kadar ehemmiyetli olduğu anlaşılmaktadır. Öğretmenler değerleri kültürümüzün yapıtaşısı olarak nitelemiş nesilden nesile aktarımını hayati bir olay olarak değerlendirmişlerdir. Bir toplumun varlığını sürdürebilmesi için değerlerine sahip çıkması gerektiğine işaret edilmiştir. Konu hakkında görüş bildiren öğretmenlerden birinin düşünceleri aşağıda verilmiştir.

Ö9: Geleceğimizi inşa etmenin en sağlam yolu geçmişe bağlı, tarihi ile barışık ve kim olduğunu ve neye hizmet ettiğini bilen bireyler olarak yetiştirilmiş bir toplum olmaktan geçiyor. Yoksa amaçsız ve bilinçsiz bir nesil yetişebilir.

Tablo 2: Toplumsal yaşantıya göre SEDEP'e ihtiyaç olup olmadığı ile ilgili öğretmenlerin görüşleri

Görüşler	N (Kişi)	% (Yüzde)
Evet	64	88,89
Kesinlikle değerler eğitimi konusunda çalışmalar olması gerektiğine inanıyorum	23	31,94
Yaşamımıza aktaramıyoruz	18	25,00
Uzun zaman ve çaba gerekli	11	15,28
Bilgi çağında olduğumuz için gereklidir	10	13,89
Batıya özenme, batılılaşmaya özenme yüzünden	9	12,50
Benmerkezci yaşam ve yetiştirmekten kaynaklandığını düşünüyorum	8	11,11
Aslında ihtiyaç olmamalıydı	6	8,33
Mevcut eğitim programını destekliyor	6	8,33
Yalancılığın, hırsızlığın, adaletsizliğin bu kadar yaygınlaştığı bir zamanda toplumun her kesimine değerler eğitimi verilmelidir	5	6,94
Görsel ve somut olarak değerlerin daha iyi aktarılacağını düşünüyorum	3	4,17

Tablo 2'ye göre katılımcılara toplumsal yaşantımızı dikkate aldığımız zaman SEDEP'e ihtiyaç olduğunu düşünüyor musunuz? şeklinde yöneltilen soruya öğretmenlerden 64 öğretmen (%88,89) evet, 23 öğretmen (%31,94) kesinlikle değerler eğitimi konusunda çalışmalar olması gerektiğine inanıyorum, 18 öğretmen (%25, yaşamımıza aktaramıyoruz, 11 öğretmen (%15,28) uzun zaman ve çaba gerekli, 10 öğretmen (%13,89) bilgi çağında olduğumuz için gereklidir, 9 öğretmen (%12,50) batıya özenme, batılılaşmaya özenme yüzünden gereklidir demiştir. Ayrıca benmerkezci yaşam ve yetiştirmekten kaynaklandığını düşünüyorum, aslında ihtiyaç olmamalıydı, mevcut eğitim programını destekliyor, yalancılığın, hırsızlığın, adaletsizliğin bu kadar yaygınlaştığı bir zamanda toplumun her kesimine değerler eğitimi verilmelidir. Görsel ve somut olarak değerlerin daha iyi aktarılacağını düşünüyorum şeklinde cevap veren katılımcıların sayısı ve oranları da tablo 2'da gösterilmiştir.

Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun SEDEP'e ihtiyaç vardır şeklinde cevap verdiği bu soruya %25 kadar azımsanmayacak bir öğretmen grubu değerlerimizi yaşantımıza aktaramıyoruz diyerek büyük bir özeleştirme yapmışlardır. Dikkat çeken başka bir durum ise teknoloji ve bilgi çağında çocuklarımızı tehdit eden durumlar karşısında yılgınlık göstermeden sabırla uzun zaman olsa da çaba göstermeye devam etmenin gerekliliğine işaret edilmesidir.

Konu hakkında görüş bildiren öğretmenlerden bazılarının düşünceleri aşağıda verilmiştir.

Ö40: *Aslında ihtiyaç olmamalıydı. Fakat gerek velilerin bize yakındıkları konular gerekse bizim gözlemlerimiz gösteriyor ki atalarımızdan miras kalan bizi biz yapan değerlerimizi söylüyoruz; uygulayamıyoruz. Yaşamımıza aktaramıyoruz. O nedenle ki toplumumuzdaki uygunsuz davranış ve yaşantıları yok edemiyoruz.*

Ö52: *SEDEP içimizde var olan ama unutmaya yüz tuttuğumuz değerlerimizi hatırlatma noktasında ailelerin yetersiz kalışını hatırlatıyor bize. Bu yüzden SEDEP çok önemli.*

Tablo 3: Öğretmenlerin SEDEP'te belirlenen odak değerlerin toplumda problem olarak görülen durumlara cevap verip veremediği ile ilgili görüş ve gözlemleri

Görüşler	N (Kişi)	% (Yüzde)
Yararlı buluyorum	32	44,44
Toplumumuzun kanayan yaralarını çok iyi belirlemiş ve bunlara ilaç olmaya çalışılmıştır	23	31,94
Tüm değerler hem ailede hem sınıfta hem de toplumda geçerliliği ve uygulanabilirliği olan değerlerdir	15	20,83
Süreklilik önemli	9	12,50
Yetersiz olduğunu düşünüyorum	9	12,50
Farkındalık oluşturduğunu düşünüyorum	6	8,33

Toplumunu tamamen kucaklayabildiğini düşünmüyorum	6	8,33
Çocuklar aile ve topluma model oluyor	5	6,94
Geleceğe daha iyimser bakmamızı sağlayacaktır	4	5,56
Türk milli eğitiminin temel amaç ve ilkeleriyle de bağlantılıdır	3	4,17
Fedakârlık değeri gerekli	1	1,39
Duygusal duyarlılık, özgür düşünebilme, güven ve barış eksik	1	1,39

Tablo 3'e göre öğretmenlerden SEDEP'te belirlenen odak değerlerin toplumda problem olarak görülen durumlara cevap verip veremediği ile ilgili görüş ve düşünceleri istenmiştir. Katılımcı öğretmenlerden 32 öğretmen (%44,44) yararlı buluyorum, 23 öğretmen (%31,94) toplumumuzun kanayan yaralarını çok iyi belirlemiş ve bunlara ilaç olmaya çalışılmıştır, 15 öğretmen (%20,83) tüm değerler hem ailede hem sınıfta hem de toplumda geçerliliği ve uygulanabilirliği olan değerlerdir, 9 öğretmen (%12,50) süreklilik önemli, 9 öğretmen (%12,50) yetersiz olduğunu düşünüyorum demıştır. Ayrıca farkındalık oluşturduğunu düşünüyorum, toplumu tamamen kucaklayabildiğini düşünmüyorum, çocuklar aile ve topluma model oluyor, geleceğe daha iyimser bakmamızı sağlayacaktır, Türk milli eğitiminin temel amaç ve ilkeleriyle de bağlantılıdır, fedakârlık değeri gerekli, duygusal duyarlılık, özgür düşünebilme, güven ve barış eksik şeklinde düşüncelerini ifade eden katılımcıların sayısı ve oranları da tablo 3'te gösterilmiştir.

SEDEP değerlerinin seçiminde isabet sağlanıp sağlanmadığı şeklindeki bu soruya büyük çoğunluk olumlu cevap verirken yetersiz olduğunu ve toplumu tamamen kucaklayıcı bir özelliğe sahip olmadığını düşünen öğretmenlerin görüşleri üzerinde çalışılması gerektiği görülmektedir. Konu hakkında görüş bildiren öğretmenlerden birisinin düşünceleri aşağıda verilmiştir.

Ö24: *Tüm değerler hem ailede hem sınıfta hem de toplumda geçerliliği ve uygulanabilirliği olan değerlerdir. Zaten bu değerlerin davranış olarak yerleşmesi birçok problemin kendiliğinden ortadan kalkmasını sağlayacaktır. Ancak hem aile hem de biz eğitimcilerin üzerine birçok sorumluluk düşmektedir.*

Tablo 4: Öğretmenlerin SEDEP kapsamında dağıtılan materyallerin yeterliliği ile ilgili görüş ve önerileri

Görüşler	N	%
Yeterli buluyorum	54	75,00
Yerinde buluyorum	27	37,50
Etkinlikler ile uyumlu	24	33,33

Selçuklu Değerler Eğitimi Projesi (SEDEP) ile İlgili Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Görsel materyaller artırılabilir/Zenginleştirilebilir	21	29,17
Geliştirilebilir	12	16,67
Aileleriyle birlikte etkinlik yapacağı materyaller olmalı	12	16,67
Üç boyutlu olmalı	11	15,28
Filmler, animasyon vb. çok olmalı	11	15,28
Okulöncesine yönelik de olmalı	9	12,50
Yetersiz	9	12,50
Çeşitlendirilebilir	6	8,33
Davranışlara dönüşmüyor	5	6,94
Kumbara faydalı oldu	5	6,94
Konunun uzmanları ile hazırlanması gerekir	5	6,94
Kahramanlarımızdan modeller olmalı	4	5,56
Yaş gelişim düzeyine uygun olmalı	4	5,56
Yaka kokartları iyi olur	3	4,17
Stickerlar etkili	3	4,17
Ayraçlar faydalı	3	4,17
Anlamsız	2	2,78

Tablo 4'e göre öğretmenlere SEDEP kapsamında dağıtılan materyallerin yeterli olup olmadığı ile ilgili görüşleri sorulduğunda katılımcı öğretmenlerden 54 öğretmen (%75) yeterli buluyorum, 27 öğretmen (%37,50) yerinde buluyorum, 24 öğretmen (%33,33) etkinlikler ile uyumlu, 21 öğretmen (%29,17) görsel materyaller artırılabilir/zenginleştirilebilir, 12 öğretmen (%16,67) geliştirilebilir, 12 öğretmen (%16,67) aileleriyle birlikte etkinlik yapacağı materyaller olmalıdır, 11 öğretmen (%15,28) üç boyutlu olmalı, 11 öğretmen (%15,28) filmler, animasyon vb. çok olmalı şeklinde cevap vermişlerdir. Ayrıca okul öncesine yönelik de olmalı, yetersiz, çeşitlendirilebilir, davranışlara dönüşmüyor, kumbara faydalı oldu, konunun uzmanları ile hazırlanması gerekir, kahramanlarımızdan modeller olmalı, yaş gelişim düzeyine uygun olmalı, yaka kokartları iyi olur, stickerlar iyi, ayraçlar faydalı, anlamsız, yazı puntolarına dikkat edilmeli şeklinde cevap veren katılımcılarımızın sayısı ve oranları da tablo 4'te gösterilmiştir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu materyallerin yeterli ve yerinde olduğunu

düşüncelerine rağmen yukardaki tablodan da anlaşılacağı üzere üç boyutlu materyaller de olmalı, aileleriyle etkinlik yapılabilecek materyaller olmalı, filmler animasyonlar olmalı gibi görüşler de dikkate alınmalıdır.

Tablo 5: Öğretmenlerin SEDEP etkinliklerinin yeterliği ve verimliliği ile ilgili görüş ve önerileri

Görüşler	N (Kişi)	% Yüzde
Yeterli	42	58,33
Aile de katılmalı	39	54,17
Verimli oldu	33	45,83
Okuma çalışmaları faydalı oldu	21	29,17
Bilinçlendirici	15	20,83
Etkinlik sayısı çoğaltılabilir	13	18,06
Etkileyici oldu	12	16,67
Gezilere daha çok yer verilmeli	11	15,28
Çat kapı etkinliği güzel ve faydalı oldu	9	12,50
Davranışlarını değiştirdi	8	11,11
Gelişimi gözlemledim	8	11,11
Görsel içerikli etkinlikler daha faydalı	7	9,72
Şehir ile ilgili etkinlikler artmalı	7	9,72
Tiyatro faydalı oldu	7	9,72
Sahiplenmeleri güzeldi	5	6,94
Ağaç dikme etkinliği etkili oldu	4	5,56
Cömertlik ile ilgili etkinlik güzeldi	2	2,78
Doğaya daha çok yer verilmeli	2	2,78

Tablo 5'e baktığımızda katılımcı öğretmenlere SEDEP etkinliklerinin yeterliği ve verimliliği hakkındaki görüşleri sorulduğunda 42 öğretmen (%58,33) yeterli, 39 öğretmen (%54,17) aile de katılmalı, 33 öğretmen (%45,83) verimli oldu, 21 öğretmen (%29,17) okuma çalışmaları faydalı oldu, 15 öğretmen (%20,83) bilinçlendirici, 13 öğretmen (%18,06) etkinlik sayısı çoğaltılabilir, 12 öğretmen (%16,67) etkileyici oldu, 11 öğretmen (%15,28) gezilere daha çok yer verilmeli, 9 öğretmen (%12,50) çat kapı etkinliği güzel ve faydalı oldu 8 öğretmen (%11,11), davranışlarını değiştirdi, yine 8 öğretmen (%11,11) gelişimi gözlemledim şeklinde cevap verirken, görsel içerikli etkinlikler daha faydalı, şehir ile ilgili etkinlikler artmalı, tiyatro faydalı oldu, sahiplenmeleri güzeldi, ağaç dikme etkinliği etkili oldu, amaçlı olduğunu düşünüyorum, itimat bakkaliyesi etkili, cömertlik ile ilgili etkinlik güzeldi, doğaya daha çok yer

verilmeli şeklinde cevap veren katılımcıların sayıları ve oranları da tablo 5'te gösterilmiştir.

SEDEP etkinlikleri ile ilgili soruya öğretmenlerin verdiği cevaplarda dikkat çeken en önemli unsur ailelerin sürece katılması konusunda istenen düzeyde olunamadığı hususudur. Diğer cevaplara bakıldığı zaman genel olarak başarılı olduğu görülmektedir.

Konu hakkında görüş bildiren öğretmenlerden bazılarının düşünceleri aşağıda verilmiştir.

Ö4: Öğrencilerin kelime dağarcığını, hayal gücünü, problem çözme becerisini artırmakta aile ile yapılan etkinlikler aile içi iletişimi sağlıklı hale getirmektedir.

Ö15: Yeşeren kalemler, değerler objektifimde, ailemle okuyorum, ailemle mutluyum vb. daha sayamadığım birçok etkinlik öğrencileri çok mutlu ediyor.

Ö56: Biraz daha detaylandırılması gerektiğini düşünüyorum. Daha güncel ilimle, bilimle, fen ve matematik ile öğrencilerin ilgi alanlarıyla, sanatsal ve spor etkinlikleriyle harmanlanmış, renkli, pratik çalışmaların yer alması gerektiğini düşünüyorum.

Tablo 6: Öğretmenlerin serbest /oyun ve fiziki etkinlikler saatinde SEDEP etkinliklerinin uygulanması ile ilgili görüş ve önerileri

Görüşler	N (Kişi)	% (Yüzde)
Tüm derslere yayılmalı	57	79,17
Serbest /Oyun ve fiziki etkinlikleri içinde etkili	55	76,39
Etkinliklere uygun ders içerikleri de yapılmalı	39	54,17
Farklı uygulamaların olması dikkat çekici	37	51,39
Oynayarak öğreniyorlar	33	45,83
Olumlu buluyorum	26	36,11
Müfredat içinde olmalı	12	16,67
Bilgiler faydalı	9	12,50
Etkili oluyor	9	12,50
Derslerle ilişkilendirerek verilmesi güzel olur	9	12,50
Proje ve sergileme çalışmaları daha çok yer almalı	9	12,50
Faydalı olduğunu görüyorum	6	8,33
İletişimi geliştiriyor	6	8,33
Etkili bulmuyorum	6	8,33
Fıkralar etkili olur	3	4,17
Görseller daha zengin olmalı	3	4,17
Kardeşlerle birlikte etkinlikler olmalı	3	4,17
Kısmen etkili	2	2,78
Matematik vb. derslerde de olmalı	1	1,39
Türkçe kullanımı önemli	1	1,39

Zekâ etkinlikleri de olmalı	1	1,39
Etkinlikleri zenginleştirmek gerekiyor	1	1,39

Tablo 6'ya göre öğretmenlere serbest etkinlikler (oyun ve fiziki) ders saatinin SEDEP etkinliklerine ayrılması hakkındaki görüşleri sorulduğunda katılımcı öğretmenlerden 57 öğretmen (%79,17) tüm derslere yayılmalı, 55 öğretmen (%76,39) serbest /oyun ve fiziki etkinlikleri içinde etkili, 39 öğretmen (%54,17) etkinliklere uygun ders içerikleri de yapılmalı, 37 öğretmen (%51,39) farklı uygulamaların olması dikkat çekici, 33 öğretmen (%45,83) oynayarak öğreniyorlar, 26 öğretmen (%36,11) olumlu buluyorum şeklinde cevap verirken müfredat içinde olmalı, bilgiler faydalı, etkili oluyor, görseller daha zengin olmalı, kardeşlerle birlikte etkinlikler olmalı, kısmen etkili, matematik vb. derslerde de olmalı, Türkçe kullanımı önemli, zekâ etkinlikleri de olmalı, etkinlikleri zenginleştirmek gerekiyor şeklinde görüş bildiren katılımcıların sayıları ve oranları da tablo 6'da gösterilmiştir.

Öğretmenler SEDEP çalışmalarının serbest etkinlikler dersinde işlenmesinin faydalı ve doğru bir tercih olduğunu genel olarak ifade etmişlerdir. Yanı sıra matematik vb. dersler içerisinde de işlenmesi gereken şekilde müfredatın hazırlanması gerektiği dile getirilmiştir.

Tablo 7: SEDEP uygulamalarının öğrenciler üzerindeki etkilerine dair öğretmenlerin gözlemleri

Görüşler	N (Kişi)	% (Yüzde)
Davranışları değişti	64	88,89
Etkili oldu	49	68,06
Değişikliği gözlemledim	41	56,94
Uyguladım ve memnun kaldım	28	38,89
Çok şey öğrendiler	25	34,72
Daha çok zaman gerekli	22	30,56
Sorumluluğunu daha iyi anlıyor	16	22,22
Arkadaşlarını model alıyor	13	18,06
Özdenetimi arttı	11	15,28
Duyarlılığı yükseldi	9	12,50
Duygularının farkında	8	11,11
Olumlu buluyorum	7	9,72
Her şeyi anlıyorlar	5	6,94
İtimat bakkaliyesi faydalı	4	5,56
Beklemeyi öğrendi	4	5,56
Büyüklerle saygı arttı	3	4,17
Cömertlik gösteriyor	3	4,17
Değişimler gözlenebiliyor	2	2,78
Düşen bir arkadaşını kaldırmaya istekli oluyor	2	2,78
Yanlış gördüklerini eleştirebiliyor	1	1,39
Hedeflenen durumlara ulaşılıyor	1	1,39
Daha hoşgörülü	1	1,39

İlişkileri daha sağlıklı	1	1,39
Olumsuz	1	1,39
Pekleştirici etkinlikler olmalı	1	1,39
Vatan daha ayrıntılı ele alınmalı	1	1,39
Yüzeysel buluyorum	1	1,39

Tablo 7'ye baktığımız zaman katılımcı öğretmenlere SEDEP uygulamalarının öğrenciler üzerinde nasıl bir etki bıraktığına dair gözlemlerinin neler olduğu sorulduğunda öğretmenlerden 64 öğretmen (%88,89) davranışları değişti, 49 öğretmen (%68,06) etkili oldu, 41 öğretmen (%56,94) değişikliği gözlemledim, 28 öğretmen (%38,89) uyguladım ve memnun kaldım, 25 öğretmen (%34,72) çok şey öğrendiler 22 öğretmen (%30,56), daha çok zaman gerekli, 16 öğretmen (%22,22) sorumluluğunu daha iyi anlıyor, 13 öğretmen (%18,06), arkadaşlarını model alıyor şeklinde cevap verenlerin yanı sıra özdenetimi arttı, duyarlılığı yükseldi, duygularının farkında, olumlu buluyorum, her şeyi anlıyorlar, itimat bakkaliyesi faydalı, beklemeyi öğrendi, büyüklere saygı arttı vb. diğer cevapları veren katılımcıların sayıları ve oranları da tablo 7'de gösterilmiştir. Katılımcı öğretmenlerin tamamına yakını SEDEP çalışmalarının öğrenciler üzerinde çok etkili olduğunu, davranışlarında olumlu yönde çok önemli değişiklikler olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 8: Öğretmenlerin SEDEP'in amacına ulaşabilmesi için görüş ve önerileri

Görüşler	N (Kişi)	% (Yüzde)
Öğretmen katılımı artırılmalı	63	87,50
Ailelerin desteği daha önemli	47	65,28
Amacına yönelik hale gelmeli	37	51,39
Etkinlik sayısı artırılabilir	21	29,17
Ödüllendirme artmalı	19	26,39
Tüm taraflar daha çok bilinçlendirilmeli	15	20,83
Daha fazla hazırlanarak uygulama yapılmalı	14	19,44
Uygulayanın inanması lazım	13	18,06
Tarafların özümsemesi gerekir	12	16,67
Daha çekici aktiviteler yapılmalı	11	15,28
İdareciler sahiplenmeli	10	13,89
Seminerlere ağırlık verilmeli	10	13,89
Tiyatro gösterileri artırılmalı	9	12,50
Anaokulu ve kreşlere yaygınlaştırılmalı	7	9,72
Angarya	7	9,72
Babaları sorumluluk almaya yöneltmeli	6	8,33
Farklı gezi etkinlikleri düzenlenmeli	6	8,33
Medya etkin kullanılmalı	5	6,94
Milli yön vurgulanmalı	5	6,94
Siyasi davranılmamalı	4	5,56

Broşürler olmalı	3	4,17
Gezici tır vb. araçlar olmalı	2	2,78
İş birliği artmalı	2	2,78
Konferanslar düzenlenmeli	2	2,78
Mekânlarda düzenleme yapılmalı	1	1,39
Mıknatıslı süsler geliştirilmeli	1	1,39
Müzikli etkinlikler artmalı	1	1,39
Okullar puanlanmalı	1	1,39

Tablo 8'e göre katılımcı öğretmenlere SEDEP'in amacına ulaşabilmesi için neler yapılmalı şeklinde sorulan soruya katılımcı öğretmenlerden 63 öğretmen (%87,50) öğretmen katılımı artırılmalı, 47 öğretmen (65,28) ailelerin desteği daha önemli, 37 öğretmen (%51,39) amacına yönelik hale gelmeli, 21 öğretmen (%29,17) etkinlik sayısı artırılabilir, 19 öğretmen (%26,39) ödüllendirme artmalı, 15 öğretmen (%20,83) tüm taraflar daha çok bilinçlendirilmeli, 14 öğretmen (%19,44) daha fazla hazırlanarak uygulama yapılmalı, 13 öğretmen (%18,06) uygulayanın inanması lazım, 12 öğretmen (%16,67) tarafların özümsemesi gerekir, 11 öğretmen (%15,28) daha çekici aktiviteler yapılmalı şeklinde cevap verirken idareciler sahiplenmeli, seminerlere ağırlık verilmeli, tiyatro gösterileri artırılmalı, anaokulu ve kreşlere yaygınlaştırılmalı, angarya, babaları sorumluluk almaya yöneltmeli, farklı gezi etkinlikleri düzenlenmeli, medya etkin kullanılmalı, milli yön vurgulanmalı, siyasi davranılmamalı ve diğer görüşleri bildiren katılımcıların sayıları ve oranları da tablo 8'de gösterilmiştir.

Öğretmenlerin bu soruya %87,50 oranında "Öğretmenlerin katılımı artırılmalı" cevabı vermeleri çok manidardır. Bu cevabın SEDEP'e sahip çıkılması hususunda soru işaretleri taşıdığı görülmektedir. Diğer cevapların da dikkatli bir şekilde değerlendirilerek SEDEP'in amacına ulaşması için her türlü tedbirin alınması gerekmektedir.

Tablo 9: Öğretmenlerin SEDEP'e veli katılımının etkisi hakkındaki görüş ve önerileri

Görüşler	N (Kişi)	% (Yüzde)
Aile katılımı artırılmalı	72	100,00
Aktif roller üstlenmeliler	14	19,44
Aileler bilinçlendirilmeli	12	16,67
Destekleyici faaliyetler yapılmalı	10	13,89
Aileler için anlaşılabilirliği sağlanmalı	8	11,11
Öğretmenlere görev düşüyor	7	9,72
Sağlıklı ilişkiler kurulmalı	6	8,33
Zorunlu olmalı	6	8,33
Bahanelerle geçiştiriyorlar	3	4,17
Ebeveynlik eğitimi verilmeli	2	2,78
SMS mesajları gönderilmeli	1	1,39
Etkinlikler yetersiz	1	1,39

Tablo 9'a göre katılımcı öğretmenlere SEDEP'e veli katılımının etkisi hakkındaki görüşleri sorulduğunda 72 öğretmen (%100) veli katılımı artırılmalıdır, 14 öğretmen (%19,44) aktif

roller üstlenmelidirler, 12 öğretmen (%16,67) aileler bilinçlendirilmelidir, 10 öğretmen (%13,89) destekleyici faaliyetler yapılmalı cevaplarını verirken, aileler için anlaşılabilirliği sağlanmalı, öğretmenlere görev düşüyor, sağlıklı ilişkiler kurulmalı, zorunlu olmalı, bahanelerle geçiştiriyorlar, ebeveynlik eğitimi verilmeli, SMS mesajları gönderilmeli, tutumlara yönelik çalışmalar yapılmalı, etkinlikler yetersiz şekilde görüş bildiren öğretmenlerin sayısı ve oranları da tablo 9’da gösterilmiştir. Katılımcı öğretmenler her vesile ile değerler eğitimi ile ilgili çalışmaların başarıya ulaşması için ailelerin sürece katılımının önemli olduğunu dile getirmişlerdir. Aynı şekilde bu soruya cevap verirken de yine aile katılımının önemine, ailelerin bilinçlendirilmesi için çalışmalar yapılması gereğine, ailelerin daha aktif roller üstlenmesi gereğine ve tabloda gösterilen diğer hususlara dikkat çekmişlerdir.

Tablo 10: Öğretmenlerin SEDEP’in öğrencilerin kişisel gelişimine katkısı ile ilgili görüş ve önerileri

Görüşler	N	%
Kişisel yönden gelişti	60	83,33
Daha saygılı oldu	36	50,00
Akademik başarısı arttı	34	47,22
Sevgi duygusu gelişti	32	44,44
Akranları ile iletişimi gelişti	28	38,89
Aileleriyle ilişkileri olumlu etkilendi	16	22,22
Sorumluluk arttı	15	20,83
Sosyal yönden gelişti	12	16,67
Bayrağa saygısı arttı	10	13,89
Çevre bilinci gelişti	9	12,50
Güven duygusu gelişti	9	12,50

Tablo 10’a bakıldığında katılımcı öğretmenlere SEDEP’in öğrencilerin kişisel gelişimine katkısı hakkındaki görüşlerinin ve önerilerinin neler olduğu sorulduğunda 60 öğretmen (%83,33) kişisel yönden gelişti, 36 öğretmen (%50) daha saygılı oldu, 34 öğretmen (%47,22) akademik başarısı arttı, 32 öğretmen (%44,44) sevgi duygusu gelişti, 28 öğretmen (%38,89) akranları ile iletişimi gelişti, 16 öğretmen (%22,22) aileleriyle ilişkileri olumlu etkilendi, 15 öğretmen (%20,89) sorumluluk arttı, 12 öğretmen (%16,67) sosyal yönden gelişti şeklinde cevap verirken bayrağa saygısı arttı, çevre bilinci gelişti, güven duygusu gelişti, hayvan sevgisi arttı, projelere katılım arttı, sabır duygusu gelişti, yardımlaşmanın önemini anladı, yeteneklerini fark etti, ahlaki olumlu gelişti, bağımsız davranma gelişti, bilgisayar bağımlılığı azaldı, din duygusu gelişti, dürüstlük duygusu gelişti, hoş görülme oldu, olayları irdeleyebiliyorlar, karakterli davranışlar sergiliyor, kültürün farkına varıyor, vb. davranışlara etkisi ile ilgili görüşler de tablo 10’da gösterilmiştir.

SEDEP her ne kadar değerler eğitimi üzerine çalışan bir proje olsa da etkinliklere katılan öğrenciler için aynı zamanda çok olumlu yan etkileri olan bir projedir. Bu soruya öğretmenlerden alınan cevapları analiz ettiğimiz zaman ortaya çıkan tablo mutluluk veren bir tablodur. Özellikle iletişim hususunda öğrencilerin her açıdan kazanımlar sağladıkları verilen cevaplardan anlaşılmaktadır. Yetersiz ve gereksiz olduğunu ifade eden öğretmenler de vardır

Konu hakkında görüş bildiren öğretmenlerden bazılarının düşünceleri aşağıda verilmiştir.

Ö9: Davranış değişikliği yaptığımı düşünüyorum. Vatan, millet bayrak sevgisi, büyüklere saygı, hayvan sevgisi, yalan konuşmama, hoşgörülü olma, arkadaşlık ilişkileri, sorumluluk, temizlik gibi konularda olumlu örnekler gözlemleyiz görmekteyiz. Öğrencinin kendini tanımasına yardımcı olduğunu düşünüyorum.

Ö45: Sanmıyorum. Çünkü birçok okulda SEDEP bilinçli bir şekilde uygulanmıyor. Böyle bir uygulamanın da çocukta gelişim olarak yansıtacağını düşünmüyorum.

Tablo 11: Öğretmenlerin değerlerimizin müfredatta verilmiş şekli ile ilgili görüş ve önerileri

Görüşler	N(Kişi)	% (Yüzde)
Uygun	49	68,06
Derslerin içinde olmalı	30	41,67
Nedenlerle ilişkili olarak verilmeli	17	23,61
Anlamli bir şekilde işlenmeli	11	15,28
Zamanla daha iyi oluyor	9	12,50
Zenginleştiriyor	8	11,11
Zekâ etkinlikleri için de benzeri olmalı	8	11,11
Bıktırmadan devam etmeli	6	8,33
Doğrudan öğretilmeye çalışılmamalı	5	6,94
Eksiklikler var	5	6,94
Esneklik olmalı	4	5,56
Grup etkinlikleri çoğaltılmalı	3	4,17
Doğru şekilde ilişkilendirilerek verilmeli	2	2,78
Kalıcı olmuyor	2	2,78
Programlar ile örtüşmekte	1	1,39
Program açısından sakıncalı	1	1,39
Sarmallaştırıyoruz	1	1,39

Tablo 11'e göre katılımcı öğretmenlere değerlerimizin müfredatta verilmiş şekli ile ilgili düşünceleri ve önerileri sorulduğunda öğretmenlerden 49 öğretmen (%68,06) uygun olduğunu, 30 öğretmen (%41,67) derslerin içinde olması gerektiğini, 17 öğretmen (%23,61) nedenlerle ilişkili olduğunu, 11 öğretmen (%15,28) anlamli bir şekilde verildiğini, 9 öğretmen (%12,50) zamanla daha iyi olduğunu, 8 öğretmen (%11,11) zenginleşerek ilerlediğini, 8 öğretmen (%11,11) zeka etkinlikleri için de benzer çalışmaların olması gerektiğini dile getirmişlerdir. Ayrıca bıktırmadan devam etmeli, doğrudan öğretilmeye çalışılmamalı, eksiklikler var, esneklik olmalı, grup etkinlikleri çoğaltılmalı, doğru şekilde ilişkilendirilerek verilmeli, kalıcı olmuyor, programlar ile örtüşmektedir, program açısından sakıncalı, sarmallaştırıyoruz şeklinde cevap veren katılımcıların sayıları ve oranları da tablo 11'de gösterilmiştir.

Öğretmenler değerlerimizin müfredatta verilmiş şekli ile ilgili soruya da genelde olumlu cevaplar verirken farklı önerilerde bulunan ve dikkate almaya değer olduğunu düşündüğüm önemli tekliflerde getirmişlerdir.

Konu hakkında görüş bildiren öğretmenlerden bazılarının düşünceleri aşağıda verilmiştir.

Ö15: Müfredatın kazanımlarıyla örtüşmektedir. Ama SEDEP doğrudan kazanıma dönük etkinlikler olduğu için daha somut, daha kalıcı kazanımlar içermektedir.

Ö30: Değerlerimizi de müfredatta sunarken yormadan, bıktırmadan öğrenmenin her şekline hitap edecek şekilde, her tür zekâ türünü içine alarak basit ama etkili şekilde verilmesini uygun buluyorum.

Ö56: Değerlerimize müfredatta yer verildiğini düşünüyorum. Özellikle Hayat Bilgisi ve Türkçe Dersi Müfredatları değerlerimizi işlemek için yeterlidir. Bununla birlikte her öğretmenin kendi çabasına, değerlere bakış açısına ve kendinde olan değerlere bağlıdır.

Tablo 12: Öğretmenlerin SEDEP uygulamalarına öğretmenlerin ve idarecilerin yaklaşımı, katılımı ve sahiplenmesi ile ilgili görüş ve önerileri

Görüşler	N (Kişi)	% (Yüzde)
Çalışkanlardır	42	58,33
Gerekeni yapıyorlar	37	51,39
Sahipleniyorlar	32	44,44
Etkinliklere istekle katılıyorlar	27	37,50
Güzel buluyorum	17	23,61
Herkes elinden geleni yapmaya çalışıyor	15	20,83
Hassasiyetle iş yapmaktadırlar	12	16,67
Evlere ziyaret düzenliyorlar	8	11,11
Gayretliler	8	11,11
İlgilenmeyenler var	7	9,72
Titizlikle çalışıyorlar	6	8,33
Amacına uygun davranıyorlar	5	6,94
Layıkıyla çalışıyorlar	2	2,78
Olumlular	2	2,78
Ölçülemeyen çok şey var	1	1,39
Raporlaştırması yorucu	1	1,39
Teneffüslerde bile takipteler	1	1,39

Tablo 12'ye bakıldığı zaman katılımcı öğretmenlere SEDEP uygulamalarına öğretmenlerin ve idarecilerin yaklaşımı, katılımı ve sahiplenmeleri ile ilgili kanaatleri sorulduğunda öğretmenlerden 42 öğretmen (%58,33) çalışkan olduklarını, 37 öğretmen (%51,39) gerekeni yaptıklarını, 32 öğretmen (%44,44) sahiplendiklerini, 27 öğretmen (%37,50) etkinliklere istekle katıldıklarını, 17 öğretmen (%23,61) ilgilerinin güzel olduğunu, 15 öğretmen (%20,83) herkesin elinden geleni yapmaya çalıştığını, 12 öğretmen (%16,67) hassasiyetle iş yapmakta olduklarını, ifade ederken evlere ziyaret düzenliyorlar, gayretliler, ilgilenmeyenler var, titizlikle çalışıyorlar, amacına uygun davranıyorlar, angarya görenler var, çoğunluğu olumlu davranıyor vb. şeklinde görüş bildirenlerin sayıları ve oranları da tablo 12'de gösterilmiştir. Öğretmenlere göre SEDEP benzeri topluma yönelik yapılabilecek çalışmalar ileride gösterilmiştir.

Tablo 13: Öğretmenlerin SEDEP benzeri bir program ile topluma yönelik değerler eğitimine ihtiyaç olup olmadığı ile ilgili görüş ve önerileri

Görüşler	N (Kişi)	% (Yüzde)
Yaparak yaşayarak öğrenme temelli olmalı	41	56,94
Aile katılımı artırılmalı	29	40,28
Bilgilendirici olmalı	22	30,56
Kadınlar daha etkin olmalı	18	25,00
Israrla çalışılmalı	16	22,22
Halka genellenmeli	14	19,44
Pekiştirilmezse davranışlar söner	13	18,06
Seminerler artmalı	12	16,67
İlk adım olarak iyi	10	13,89
İhtiyaç	9	12,50
Medya daha etkin kullanılmalı	9	12,50
Kamu spotları olmalı	8	11,11

Tablo 13'e göre öğretmenlere SEDEP benzeri bir program ile topluma yönelik değerler eğitimine ihtiyaç olup olmadığı ile ilgili görüş ve önerileri istendiğinde katılımcı öğretmenlerden 41 öğretmen (%56,94) yaparak, yaşayarak öğrenme temelli olmalı, 29 öğretmen (%40,28), aile katılımı artırılmalı, 22 öğretmen (%30,56) kişi, bilgilendirici olmalı, 18 öğretmen (%25,00) kadınlar daha etkin olmalı, 16 öğretmen (%22,22), ısrarla çalışılmalı, 14 öğretmen (%19,44) halka genellenmeli, 13 öğretmen (%18,06) pekiştirilmezse davranışlar söner, 12 öğretmen (%16,67) seminerler artmalı, 10 öğretmen (%13,89) ilk adım olarak iyi, 9 öğretmen (12,50) ihtiyaç, yine 9 öğretmen (%12,50) medya daha etkin kullanılmalı şeklinde fikir beyan ederken, kamu spotları olmalı, belediyelerin sorumluluk alması iyi, psikolojik boyutla desteklenmeli, teşekkür ederiz, küçük yaşta aşılması güzel, aydınlatıcı, barış vurgusu artmalı, bayrağımız ve egemenlik vurgusu artmalı vb. görüşlerin yanında diğer görüşler de sayıları ve oranları ile tablo 13'te gösterilmiştir.

SEDEP benzeri bir çalışmanın toplum için de bir ihtiyaç olup olmadığı şeklinde sorulan soruya öğretmenler, halkın geneline yayılmış, bilinç oluşturmaya yönelik, yaparak ve yaşayarak öğrenme temelli etkinliklerle, kadınların daha çok rol alacağı, medyadan yararlanılarak yapılacak, kamu spotları ile zenginleştirilerek uygulanacak bir çalışmanın ihtiyaç olduğunu ifade etmişlerdir. Konu hakkında görüş bildiren öğretmenlerden birisinin düşüncesi aşağıda verilmiştir.

Ö44: *Toplumumuz erkek egemen bir toplum. Erkek egemenliğini toplumun en alt tabakasından, en üst tabakasına kadar, eğitimsizinden, en eğitilmesine kadar her basamağında hissediyorsunuz. Kadına değer vermeme, söz hakkı tanımama, makam ve mevkilerde yok sayma, iletişimde soyutlama, fiziksel, sözel, psikolojik şiddete maruz bırakma giderek olağan bir durum haline gelmiştir. Kadın bir toplumun geleceğidir, ışığıdır, aynasıdır. Kadın annedir, çocuklarımızın ilk öğretmeni odur. Mutlu anne mutlu çocuk demektir. Mutlu çocuklar mutlu nesiller getirir. Kadın toplumun nezaketidir, süsüdür. Kadının elinin değdiği her iş güzelleşir ve özelleşir. Kadın bulunduğu ortama renk katar. Bu nedenle bizler toplumla ilgili planlamalar yaparken öncelikle toplumu en temelden etkileyen ve giderek toplumda yozlaşmalara neden olan bu konuyu gündeme almalıyız.*

SONUÇ

Türkiye’de değerler eğitimi açısından önemli uygulamalarından biri de SEDEP’tir. SEDEP Konya’nın Selçuklu ilçesinde öğrenim gören okul öncesi, ilkokul, ortaokul, imam hatip ortaokulu ve lise öğrencilerine yönelik olarak uygulanmaktadır. Öğrencilerin; sorumluluklarını taşıyabilecekleri, makul seçimler yapabilmelerine imkân sağlayacak bilgi, beceri ve yeteneklerin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

SEDEP 2012-2013 eğitim-öğretim yılında başladığı faaliyetlerine milyonlarca yayın, binlerce poster, binlerce anket formu, binlerce broşür ve yüzlerce etkinlik sığdırmıştır. Öğrencilerin gelişimsel düzeyleri çerçevesinde belirlenen sekiz temel değer eksene almıştır. Proje ile değerlerimizin kazanılmasını akademik başarı kadar önemli gören bir bilincin paylaşılıp benimsenmesine katkı sunulmaktadır. Temel insani değerlerin kazandırılması olarak tanımlanabilecek bu çaba, Türk Millî Eğitim Temel Kanunu ve ders programlarının kazanımları incelendiğinde de açıkça görülmektedir. Toplamda 5 eğitim-öğretim yılını tamamlayan ve 6. eğitim öğretim yılında da 223 okulda 132 bin öğrenci ve velisine yönelik etkinlikler düzenlemiş ve düzenlemeye devam etmektedir. SEDEP değerler eğitimi açısından gerek dünyada gerekse Türkiye’de örnek bir projedir.

Değerlerimizi toplumun kimliği, kültürümüzün yapıtaşı olarak değerlendiren öğretmenlerimiz değerlerin nesilden nesle aktarımını hayati bir görev olarak görmektedirler. SEDEP materyallerini ve etkinliklerini genel olarak olumlu gören öğretmenler daha planlı ve programlı bir şekilde çalışmaların devam etmesi gerektiğini dile getirmişlerdir.

Böyle bir çabaya ihtiyaç olmaması gerekirken küreselleşen dünyada ve bilgi çağında çocuklarımıza yönelik tehditlerin artması sonucu bu tür programların öneminin arttığını belirten öğretmenler uzun bir çaba ve sabır gerektiren bu çalışmalara yılgınlık göstermeden devam edilmesi gerektiğini ifade etmektedirler.

SEDEP değerlerinin toplumun kanayan yaralarına bir ilaç gibi geldiğini söyleyen öğretmenler evde, okulda ve hayatın her kademesinde uygulanabilirliği olan değerlerimizi içselleştirmemiz gerektiğini, sürece aileleri daha fazla katarak, öğretmenlerin sahiplenmesini artırarak öğrencilerimiz için öğretici, bilinçlendirici, eğitici, yetiştirici, eğlendirici olan SEDEP uygulamalarına devam etmemiz gerektiğini beyan etmişlerdir. Ayrıca öğretmenlerden SEDEP çalışmalarını gereksiz bulan, ayrı bir çalışmaya gerek olmadığını, müfredatın içerisine yayılması gerektiğini, yapılanların gereksiz olduğunu ifade edenler de olmuştur.

Öğretmenler SEDEP çalışmalarının serbest etkinlikler dersinde işlenmesinin faydalı ve doğru bir tercih olduğunu genel olarak ifade etmişlerdir. Yanı sıra matematik vb. dersler içerisinde de işlenmesi gereken şekilde müfredatın hazırlanması gerektiğini dile getirmektedirler.

Öğretmenlerin SEDEP’in amacına ulaşabilmesi için neler yapılmalı sorusuna %87,50 oranında “*Öğretmenlerin katılımı artırılmalı*” cevabı vermeleri dikkat çekmektedir. Bu cevabın SEDEP’e sahip çıkılması hususunda soru işaretleri taşıdığı görülmektedir. Diğer cevapların da dikkatli bir şekilde değerlendirilerek SEDEP’in amacına ulaşması için her türlü tedbirin alınması gerekmektedir.

Öğretmenler her vesile ile değerler eğitimi ile ilgili çalışmaların başarıya ulaşması için ailelerin sürece katılımının önemli olduğunu dile getirmektedirler. Değerler konusunda daha hassas bir toplum olabilmek için okul, aile ve çevre hep birlikte üzerine düşeni yapmalı ve daha aktif olmalıdır.

SEDEP her ne kadar değerler eğitimi üzerine çalışan bir proje olsa da etkinliklere katılan öğrenciler için aynı zamanda çok olumlu yan etkileri olan bir projedir. Öğretmenler bu konuda öğrencilerin *"Akranları ile ve aile bireyleri ile iletişimlerinin geliştiğini, akademik başarılarının arttığını, sosyal yönden geliştiklerini, projelere katılımlarının arttığını vb."* yan kazanımlarının olduğunu belirtmektedirler. Yetersiz ve gereksiz olduğunu ifade eden öğretmenler de vardır.

Öğretmenler değerlerimizin müfredatta verilmiş şekli ile ilgili hususu değerlendirirken genelde uygun olduğuna dair görüş bildirmelerine rağmen, bütün derslerin içine yayılması gerektiğini, doğrudan öğretilmemesi gerektiğini de belirtmişlerdir.

Velilerde olduğu gibi öğretmenler de öğretmenlerin ve idarecilerin SEDEP'e sahip çıkmaları konusunda genel olarak olumlu cevap vermişlerdir. Ancak SEDEP'in amacına ulaşması için neler yapılmalı sorusuna yüksek oranda *"Öğretmenler daha fazla sahip çıkmalı"* cevabını dikkate alırsak bu soruya verilen cevapların içindeki *"İlgilenmeyenler var"* ve *"Angarya görenler var"* şeklinde verilen cevapların da dikkate alınması gerektiği görülmektedir.

ÖNERİLER

SEDEP'in etki alanını genişletebilmek, hedeflerine ulaşmasını sağlayabilmek, kazanılan davranışları kalıcı hale getirebilmek, değerlerine sahip çıkan bir nesil yetiştirebilmek için öğretmenlerimiz birtakım önerilerde bulunmuşlardır. Değerler toplumun kimliği, kültürümüzün yapıtaşı olduğu için nesilden nesle aktarmak hayati bir görevdir. Bu nedenle çalışmalar okul öncesinden başlamalı, maddi değerlerden çok manevi değerlere önem verilmeli, değerlerin, insanlara güven, huzur ve mutlu bir yaşam sağladığı yaşanarak gösterilmelidir.

Bilgi çağında olduğumuz için, batıya ve batılılaşmaya özenme arttığı için, benmerkezci bir hayat anlayışının yanı sıra ahlaksızlık ve adaletsizlik arttığı için her kesime yönelik değerler eğitimi çalışmaları yapılmalı ve SEDEP'in değeri anlaşılmalıdır. SEDEP materyalleri üç boyutlu, görselliği yüksek, yaş gelişimine uygun olmalı ve konunun uzmanları ile hazırlanmalı. Her değer için filmler, animasyonlar geliştirilmeli ve yazı puntolarına dikkat edilmelidir.

SEDEP etkinliklerinin sayısı çoğaltılmalı, gezilere ve tabiatı sevdirecek etkinliklere daha çok yer verilmeli, tiyatro çalışmaları yaygınlaştırılmalıdır. SEDEP sadece serbest etkinlikler dersinde işlenmemeli, tüm derslere yayılmalı, ders içeriklerine uygun etkinlikler geliştirilmeli, tüm derslerle ilişkilendirilerek verilmeli, proje ve sergileme çalışmaları daha çok yer almalıdır.

SEDEP'in amacına ulaşabilmesi için öğretmen ve idarecilerin sahiplenmesi ve katılımı kesinlikle artırılmalı, ailelerin desteği sağlanmalı, tüm taraflar daha çok bilinçlendirilmeli ve özümsemeleri sağlanmalıdır. Ödüllendirme artırılmalı, uygulamalar daha fazla hazırlanarak yapılmalı, anaokulu ve kreşlere yaygınlaştırılmalı, babaları sorumluluk almaya yöneltmeli,

medya etkin kullanılmalı, siyasi davranılmamalı, gezici tır vb. araçlar kullanılmalıdır.

Müfredatta değerler eğitimi işlenirken değerler doğrudan öğretilmeye çalışılmamalı, derslerin içinde verilmeli, grup etkinlikleri çoğaltılmalı ve etkinliklerle öğretilmeli, derslerle doğru şekilde ilişkilendirilerek verilmeli, programlar ile örtüşmelidir.

KAYNAKÇA

- Aydın, M. Z. ve Gürler, A. Z. (2012), *Okulda Değerler Eğitimi: Yöntemler Etkinlikler Kaynaklar*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Baltacı, A. (2018) *Nitel Araştırmalarda Örneklem Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme*. Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Cilt: 7 Sayı:1 ss. 231-274.
- Creswell, J. W. (1998). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five tradition*.
- Dey, I. (1993), *Qualitative Data Analysis: A User-Friendly Guide for Social Scientists*. London: Routledge Publications.
- Ekşi, H. ve Katılmış, A. (2011), *Karakter Eğitimi El Kitabı*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara
- Genç, S. Z. ve Eryaman, M. Y. (2008), *Değişen Değerler ve Yeni Eğitim Paradigması*, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:9, Sayı:1, Sayfa 89-102
- Kasapoğlu, A. (1992), *Sosyoloji Öğrencilerinin Sosyal Değer ve Tutumları*, *Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, Cilt: XXXV, Sayı:1, Sayfa 141-158
- Kıncal, R. (2007), *Vatandaşlık Bilgisi*, Ankara: Nobel Yayınları
- TDK (2016). Büyük Türkçe Sözlük, <http://tdkterim.gov.tr/bts/> Erişim Tarihi: 10.12.2016
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2004). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık <http://www.selcukludegerleregitiimi.com> E.T.05.01.2018